

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

درس : درآمدی تحلیلی بر انقلاب اسلامی ایران

استاد : جناب آقای جباری خامنه

www.unit-sardroud.blog.ir

تایید و گردآوری از مهدی امینی

دانشگاه آزاد اسلامی سردرود

۱- انقلاب از نظر واژگانی ؟

به معنای تغییر ، تحول ، برگشتی و تبدیل

۲- انقلاب از نظر سیاسی ؟

اقدام عده ای برای براندازی و ایجاد حکومت جدید است .

۳- انقلاب از نظر شهید مطهری ؟

عبارت است از طغیان و عصیان که مردم علیه نظام حاکم موجود برای ایجاد وضع و نظمی مطلوب انجام می دهند . یعنی انقلاب از مقوله عصیان و طغیان است علیه وضع حاکم برای وضعی دیگر . پس ریشه انقلاب دوچیز است : یکی نارضایتی و خشم از وضع موجود و دیگر آرمان یک وضع مطلوب

۴- تعریف انقلاب از نظر ساموئل هانتینگتون ؟

انقلاب یک دگرگونی سریع ، بنیادین و خشونتآمیز داخلی در ارزش ها و اسطوره های مسلط جامعه ، نهادهای سیاسی ، ساختار اجتماعی ، رهبری ، فعالیت های حکومتی و سیاست های آن است .

۵- انواع انقلاب ها ؟

سیاسی - اجتماعی

۶- منظور از انقلاب سیاسی ؟

با تغییر ساختار سیاسی ، بدون تغییر ساختارهای اجتماعی همراه است . به سخنی دیگر ، این انقلاب ها ساختار حکومت را تغییر می دهند نه ساختار اجتماعی را

۷- منظور از انقلاب اجتماعی ؟

عبارت است از تغییر سریع و اساسی در ساختار سیاسی ، اقتصادی ، اجتماعی یک جامعه که با حرکت و قیام مردمی همراه است . برای نمونه انقلاب اسلامی را می توان از انقلاب های اجتماعی دانست . انقلاب اجتماعی به ندرت شکل گرفته ، اما بی گمان رخدادی مهم به شمار می رود ، چراکه تاثیرات بسیاری در سطوح داخلی و بین المللی بر جای می نهد .

۸- خصوصیات انقلاب ها ؟

- ۱- نارضايتی عمیق از وضع موجود   ۲- ظهور و گسترش ایدئولوژی های جدید
- ۳- گسترش روحه انقلابی   ۴- بخش عمده ای از جمعیت به شکلی موثر بسیج می شوند
- ۵- شرکت توده ها (مردمی بودن)   ۶- خشونت   ۷- تغییر ساختار های جامعه

۹- یک کودتا چیست ؟

کودتا ، اقدام معدودی از نیروهای نظامی با حمایت برخی نیرو های حاکم است که هدف از آن ، رسیدن به قدرت و برکناری حاکمی است که در راس قدرت قرار دارد.

۱۰- تفاوت انقلاب و کودتا ؟

۱- کودتاچیان از پیکره ی قدرت حاکم بر می خیزند و پایگاه مردمی ندارد ، در حالی که عنصر اصلی تشکیل دهنده انقلاب ، خود مردم اند که در مقابل قدرت حاکم بر می خیزند .

۲- در کودتا بدلیل برخاستن کودتاچیان از پیکره اصلی نظام ، براندازی و جایگزینی و نیز شروع به سازندگی تقریباً هم زمان و بدون فاصله رخ می دهد در کودتا بعضاً عوامل بیگانه دخالت دارند، اما در انقلاب قاعدتا چنین چیزی ممکن نیست .

۱۱- جنبش ؟

جنبش مفهومی است که نسبت به سایر مفاهیم از حیث معنایی با انقلاب نزدیک است . در واقع جنبش بسترهای تحول در جامعه شکل می دهد که این تحول می تواند به انقلاب یا اصلاحات بدل گردد.

۱۲- اصلاح ؟

اصلاح یا رفرم ، تغییر آرام و تدریجی ، مسالمت آمیز و روبنایی در یک نظام است که معمولاً در جامعه ای متعادل اتفاق می افتد . اصلاحات ، از بالا و از سوی خود دولتمردان به وجود می آید ، از این رو چه بسا پایگاه مردمی نداشته باشد . اصلاحات ممکن است با رسیدن به تغییرات هدفمند و منتج از نیاز های جامعه ، از وقوع انقلاب نیز جلوگیری کند .

۱۳- تفاوت اساسی انقلاب و اصلاح ؟

در این است که اصلاحات از سوی حاکمان و به منظور بهبود شرایط یا جلوگیری از وقوع انقلاب روی می دهد ، اما انقلاب از سوی مردم و بری براندازی نظام حاکم پدید می آید . ناگفته نماند که اصلاحات در برخی موارد ممکن است موجب تسریع انقلاب یا فروپاشی رژیم های سیاسی گردد . معمولاً در اصلاحات ، خشونت دیده نمی شود ، بلکه تاش می گردد تا اصلاحات در فضایی آرام صورت گیرد .

۱۴- شورش ؟

حرکتی مقطعی در اعتراض به موضوعی خاص است .

هدف آنها محدود به از میان برداشتن افراد خاصی در حاکمیت و یا زدودن موضوع خاصی در حکومت است .

مانند قیام تنباکو در سال ۱۲۶۹ و قیام ۱۵ خرداد ۱۳۴۲ از قیام های معروف ایران به شمار می رود (شورشهای بزرگ

و تاثیر گذار را قیام می گویند .

۱۵- جنگ داخلی ؟

مبارزه مسلحانه برای کسب قدرت میان طرف های دیگر در یک کشور که هر یک قسمتی از کشور را در اشغال دارد که به سبب

طغیان علیه بخش دیگر و یا درخواست تجزیه ارضی - خود مختاری و استقلال از سوی گروهی از ساکنان کشور صورت می گیرد .

۱۶- روش های بکار گرفته توسط کشور های استعمارگر در استعمار خود ؟

۱- تلاش برای تغییر در فرهنگ ارزشها و اعتقادات مردم در کشور های تحت سلطه

۲- فرقه سازی : ایجاد تفرقه

۳- شکل دهی برخی جریانات داخلی در کشور های تحت سلطه ، جریانهای که پیروی از غرب را برای رسیدن به سعادت

توصیه می کردند .

۱۷- مهمترین ویژگی دولت های قاجار ؟

عبارت است از : سلطنت مطلقه و فرد محوری بدین سان که شاه به عنوان ظل الله دخالت و اعمال قدرت می نمود .

بنابراین هیچ نوع قانونی که قدرت شاه را محدود کنند وجود نداشت بلکه قانون همان رای شاه بود که هر لحظه امکان داشت

تغییر یابد .

۱۸- دو جریان قوی شکل گرفته در ایران معاصر ؟

۱- تمسک به آموزه های دینی برای پیشرفت (الگوی تعالی اسلامی)

۲- فراموش کردن سنت های خودی و بهره گیری از مبانی معرفت شناسی انسان شناسی غربی برای رسیدن به ترقی .

۱۹- نقش و اهمیت نهضت تنباکو؟

این نهضت نقش بیدارگرانه داشته و در تکامل الگوی تعالی نقش موثری ایفا نموده است.

این اهمیت به دلایل گوناگونی بود: مانند گستره جغرافیایی، وحدت در حرکت، نفوذ مرجعیت شیعه، غیاب روشنفکران در جریان نهضت، گستره شبکه اطلاع رسانی در میان نهاد مذهبی و نیز پیروزی جریان سیاسی - مذهبی بر استبداد داخلی و استعمار خارجی.

۲۱- الگوی شبه ترقی غرب، غرب گرا در دوران قاجار و پهلوی؟

در دوره قاجار این اندیشه به نگرش شبه ترقی توأم با غرب زدگی منجر شد در دوره پهلوی نیز همین نگرش شبه ترقی غرب زده با شعار باستن گرایی بروز کرد.

۲۲- الگوی تعالی اسلامی؟

پیشرفت های فناوری اطلاعاتی - قانون گرایی، رهایی از استبداد را امری ضروری می خواند. اما نه بر پایه ی نگاه معرفت شناسانه ی غربی معتقدان به الگوی تعالی بر آن بودند که نسخه ی برون رفت از وضعیت عقب ماندگی مبنای بزرگی داشته باشند و مبتنی بر هویت ایرانی - اسلامی تبدیل گردد. در الگوی تعالی اسلامی بر خلاف الگوی شبه ترقی رسیدن به پیشرفت و تعالی تنها در سایه ی دل بستگی به فرهنگ خودی (اسلام) و جلوگیری از تسلط بیگانگان میسر است الگویی که بی شک بدنبال استقلال طلبی و هویت خواهی شکل گرفت.

۲۳- ((مهم))

مظفرالدین شاه در ۱۴ مرداد ۱۲۸۵ هجری شمسی فرمان مشروطیت را امضاء نمود.

محمد علی شاه در تیرماه ۱۲۸۷ مجلس شورای ملی را به توپ بست.

دو رکن اساسی دفاع از مشروطیت در دوران استبداد صغیر مجاهدین تبریزی و مراجع نجف بودند.

سه مرجعی که قانون اساسی مشروطیت را تعیین نمودند عبارتند از:

ملا محمد کاظم خراسانی مشهور به آخوند خراسانی - شیخ عبدالله مازندرانی

میرزا امین خلیلی تهرانی

۲۶- ضعف های عمده روشنفکران غرب گرا (۲ مورد)؟

- ۱- برخورد غیر نقادانه با فرهنگ و تمدن غربی و سپس تقلید از آن
- ۲- بی اعتنائی به سنت ها و روح مذهبی جامعه ایرانی که یکی از عوامل اصلی بی اعتنائی مردم به این جریان به شمار می رود .
- ۳- اعتماد بیش از اندازه به دولت های غربی و نادیده گرفتن رویه ی استعماری تمدن غرب
- ۴- نبود پایگاه مردمی (اعتقاد روشنفکران به ارزشهایی که مردم به آن قائل نبودند.)

۲۷- مبنای الگوی تعالی اسلامی؟

مبنای اساسی الگوی تعالی اسلامی لزوم استقبال از بیگانگان و نفی استعمار بود که پس از جنگ های ایران و روس در قیام تنباکو به جد نمایش داده شد .

۲۸- چالش جدی الگوی تعالی اسلامی؟

یکی از چالش های جدی نهاد دینی مقابله با فرقه سازی بود که سیاست های استعماری برای ضربه زدن و ایجاد تشدد در میان شیعیان به آن کمک می کرد .

۲۹- ناکامی مشروطه؟

عوامل درونی - عوامل بیرونی

عوامل درونی شامل :

۱- ابهام در ایدئولوژی مظلومیت و نبود مباحث نظری کافی

۲- ماهیت کاملاً متفاوت نیرو های مشروطه خواه

۳- ناکامی عناصر مستبد و وابسته و غرب زدگی افراطی برخی از روشنفکران

۴- ناکامی در ایجاد یک دولت مرکزی کارآمد

عوامل بیرونی : در ناکامی قیام مشروطه اتحاد روس و انگلیس در برابر خطر روز افزون آلمان و در پی آن قرارداد ۱۹۰۷ و تقسیم ایران بزرگترین ضربه را به نظام نو پای مشروطه وارد کرد .

۳۰- عمده دلایل شکست مشروطیت؟

۱- حذف نگرش مشروطه مشروعه

۲- اختلاف گسترده در میان رهبران آن

۳- مشکلات داخلی که شامل اقتصادی ، سیاسی و اجتماعی می شد .

This document was created with Win2PDF available at <http://www.daneprairie.com>.
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.